

Фанат

Весела і водночас філософська історія про дорослішання, кохання та, звісно, музику.

Роб - затятий меломан, який керує власним напівзбанкрутілим музичним магазином у Лондоні. Роба тільки-но кинула дівчина, Лора, - йому водночас і прикро, і приємно відчути себе вільним. Зрештою, її музичні смаки не були ідеальними. Слухаючи, як його співробітники складають черговий топ найкращих пісень, Роб створює свій - п'ять історій кохання, що завершилися невдало, і водночас намагається зрозуміти, де у стосунках із жінками він бере фальшиву ноту.

Виявляється, що без Лори його життя звучить як осінній блюз...

КУЛЬТREAD

ФАНАТ

НИК ГОРНЫ

КСД

КУЛЬТ**READ**

NICK HORNBY

HIGH FIDELITY

A NOVEL

НІК ГОРНЬ

ФАНАТ

РОМАН

ХАРКІВ **КСД**
2024

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0602-2 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Редакція висловлює подяку Тетяні Щегринєць за допомогу в роботі над проектом

Перекладено за виданням:

Hornby N. High Fidelity : A Novel / Nick Hornby. — New York : Riverhead Books, 2013. — 352 p.

Переклад з англійської *Наталії Палій*

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

Горнбі Н.

Г69 Фанат : роман / Нік Горнбі ; пер. з англ. Н. Палій. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2024. — 336 с.

ISBN 978-617-15-0508-7

ISBN 978-157-32-2551-9 (англ.)

Весела і водночас філософська історія про дорослішання, кохання та, звісно, музику.

Роб — затятий меломан, який керує власним напівбанкрутілим музичним магазином у Лондоні. Роба тільки-но кинула дівчина, Лора, — йому водночас і прикро, і приємно відчути себе вільним. Зрештою, її музичні смаки не були ідеальними. Слухаючи, як його співробітники складають черговий топ найкращих пісень, Роб створює свій — п'ять історій кохання, що завершилися невдало, і водночас намагається зрозуміти, де у стосунках із жінками він бере фальшиву ноту. Виявляється, що без Лори його життя звучить як осінній блюз...

УДК 821.111

© Nick Hornby, 1995

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2024

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2024

П'ять моїх найважливіших розривів — тих, які я б згадував завжди на безлюдному острові, — у хронологічному порядку:

1. Елісон Ешворт;
2. Пенні Гардвік;
3. Джекі Аллен;
4. Чарлі Ніколсон;
5. Сара Кендрю.

Ці розбиті стосунки справді завдали болю. Бачиш себе у цьому списку, Лоро? Гадаю, ти би пробралася в *десятку* найважливіших розлучень, але серед п'ятірки найзначущіших місця тобі немає; ці місця зарезервовані за таким приниженням і розбитим серцем, якого ти просто не здатна забезпечити. Може, це звучить жорстокіше, ніж планувалося, але річ у тім, що ми надто старі, аби завдавати одне одному жалю і болю, і це добре, а не погано, тож не сприймай свою відсутність у цьому списку як особисту образу. Ті часи минули, і туди їм, до дідька, й дорога; в ті роки нещасливість справді мала велике значення. Зараз це лише прикра неприємність, як холод чи безгрошів'я. Якщо ти справді хотіла зіпсувати мені життя, треба було з'явитися в ньому раніше.

1. Елісон Ешворт (1972)

Зазвичай ми ледь не щовечора сновигали парком за рогом неподалік від мого будинку. Я жив у Гертвордширі, але так само міг би мешкати в будь-якому передмісті в Англії: то було таке типове передмістя із типовим парком — за три хвилини від дому, навпроти купки крамниць (супермаркет VG, газетний магазинчик, винний магазинчик). Ніщо навколо не вказувало на географічні координати місця твого перебування; якщо крамнички працювали (а вони зачинялися о п'ятій тридцять, по четвергах — о першій, а по неділях не відчинялися взагалі), то можна було зайти до газетяра й зазирнути до якогось місцевого видання, але й це не завжди дало б достатню підказку.

Нам було по дванадцять чи тринадцять років, ми нещодавно віднайшли для себе іронію — або, принаймні, щось таке, що я пізніше ідентифікував як іронію: дозволяли собі гойдатися на гойдалках, каруселі та інших дитячих забавках, що іржавіли в тому парку, лише тоді, коли могли вдатися до певної свідомої іронічної відстороненості. Ми або вдавали неувважність (для цього зазвичай пасували насвистування, базікання, крутіння в руках недопалка чи пачки сірників), або загравали з небезпекою — зістрибували з гойдалок, коли вони злітали якнайвище, заскакували на карусель, коли вона крутилася якнайшвидше, звисали з краю гойдалки-човника, аж поки вона не сягне ледь не вертикального положення. Якщо довести, що дитячі розваги загрожують вибити тобі мізки, — то вони наче й стають прийнятними.

Утім, коли ішлося про дівчат, іронія тут-таки зникала. Бракувало часу, щоб її бодай виробити. Ось однієї миті дівчат просто не існувало, вони геть нас не цікавили, а в наступний момент ти вже не міг їх не помічати — вони були всюди, зайняли собою весь простір. Однієї миті ти хотів наступати якійсь по голові, бо це твоя сестра чи сестра знайомого, а в наступний момент тобі хочеться... насправді, й невідомо до ладу, чого ж саме хочеться, але чогось такого. Ледь не з дня на день усі ці сестри (а тоді ще іншого типу дівчат не існувало) стали цікавими, навіть *бентежними*.

Ти ба, що ж змінилося порівняно з попереднім станом? Голос почав ламатися? Але це не справляло аж такого впливу, справді, — додавало радше недолугості, ніж бажаності. А поступова поява волосся на лобку

трималася в секреті, строго між нами й товаришами з Y-хромосоною, і мали минути роки, перш ніж представниці протилежної статі отримують змогу пересвідчитися, що волосся там, де й має бути. У дівчат натомість цілком явно округлялися груди, а з тим вироблялася й нова хода: вони ходили, переплівши руки на грудях, і цією позою одночасно приховували те, що сталося, й привертали до цього увагу. А тоді з'явилися макіяж і парфуми, незмінно дешеві, нанесені невміло й часом комічно, та все одно це був жаский знак: ситуація змінилася — без нас, поза нами, в нас за спиною.

Я почав гуляти з однією з них... ні, не так, бо мого внеску в це рішення не було жодного. Але так само й не скажу, що вона почала гуляти зі мною: фраза «гуляти з кимось» сама по собі проблемна, бо передбачає певний паритет і рівність. А насправді сталося ось що: сестра Девіда Ешворта Елісон відділилася від дівчачої групки, яка збиралася щовечора на лавочці, забрала мене з собою, під своє крило, й повела геть від гойдалки.

Не пригадаю точно, як вона це зробила. Не думаю, що й тоді усвідомлював, як так сталося, бо посередині нашого — мого — першого поцілунку піймав себе на абсолютному спантеличенні, зовсім не міг пояснити, як це ми так зблизилися з Елісон Ешворт. Навіть до ладу не знав, як опинився в її частині парку, далеко від її брата, Марка Годфрі й решти, як вона відійшла від своєї компанії, чому схилилася до мого обличчя так, що я мусив торкнутися своїми губами її рота. Увесь цей епізод не піддається логічному поясненню. Та всі ті події сталися, а потім (майже всі) повторилися наступного вечора і ще через день.

Навіщо я тоді це робив? І навіщо вона це робила? Бажання поцілувати людину отак — у губи, із язиком тощо — означає, що хочеться й усього іншого: сексу, походів у кіно по п'ятницях, компанії та розмов, спільного товариства друзів та родичів, «Грипекса» в ліжку під час хвороби, ще одну пару вух для моїх платівок і компакт-дисків, може, маленького хлопчика на ім'я Джек і маленьку дівчинку на ім'я Голлі або Мейсі (ще не вирішив). Але з Елісон Ешворт я нічого такого не хотів. Ані дітей — бо ми самі були діти, ані кіно в п'ятницю ввечері — бо ми ходили по суботах уранці, ані «Грипексу» — бо його давала мені мама, ані навіть сексу — особливо не сексу, боже, тільки не сексу, цього найбруднішого й найжахливішого винаходу початку сімдесятих.

Тож який сенс мали всі ці милощі? Правда в тім, що жодного; ми просто губилися в темряві. Дрібка імітації (станом на 1972 рік я бачив поцілунки у виконанні: Джеймса Бонда, Саймона Темплара, Наполеона Соло, Барбари Віндзор, Сіда Джеймса чи, може, Джима Дейла, Елсі Таннер, Омара Шарифа і Джулі Крісті, Елвіса та численних інших чорно-білих людей, на яких полюбляла дивитися мама, хоча вони ніколи не хитали головами з боку в бік); дрібка залежності від гормонів; дрібка тиску з боку однолітків (Кевін Банністер та Елізабет Барнс уже багато тижнів займалися цим як пара); дрібка сліпої паніки... в цьому не було усвідомленості, бажання чи задоволення, хіба що незнайоме й помірно приємне відчуття теплоти всередині тіла. Ми були маленькими тваринами, та це не значить, що до кінця тижня вже зривали одне з одного майки; таким чином ми, метафорично кажучи, почали обнюхувати одне одному під хвостом, і запах виявився не таким уже й відразливим.

Та послухай, Лоро. На четвертий вечір наших стосунків я нагодився до парку — а Елісон сиділа на лавці, обвивши рукою Кевіна Банністера, тоді як Елізабет Барнс зникла з поля зору. Ніхто — ані Елісон, ані Кевін, ані я, ані сексуально непосвячені йолопи, які зависали на краю гойдалки-човника, не пустили про це й пари з вуст. Я застиг, уражений, зашарівся й раптом забув, як рухатися й не думати при цьому щосекунди про кожну кінцівку й частину тіла. Що робити? Куди бігти? Я не хотів битися; не хотів сидіти там із ними обома; не хотів вертатися додому. Тож, значним зусиллям волі зосередившись на порожніх пачках цигарок *Players No. 6*, які маркували стежку між дівчатами й хлопцями, не дивлячись угору, назад чи навсібіч, попрямував до щільних лав одиноких хлопів, які гойдалися на човнику. Напівдорозі додому я припустився лише одного прорахунку: зупинився й глянув на годинника, хоча, на бога, що я намагався продемонструвати чи кого обдурити? Це ж яка година мала змусити тринадцятирічного хлопця відвернутися від дівчини і, відчайдушно тамуючи сльози, зі спітнілими долонями й серцем, що заходитьсь, попрямувати на дитячий майданчик? Звісно, не четверта по обіді наприкінці вересня.

Я стрельнув у Марка Годфрі цигарку й всівся на своє місце на каруселі.

— Шльондра, — сплюнув брат Елісон, Девід, і я вдячно всміхнувся йому.

Та й по всьому. Де я припустився помилки? Перший вечір: парк, цигарка, поцілунки. Другий вечір: те саме. Третій вечір: те саме. Четвертий вечір: мене кинули. Гаразд, гаразд. Може, треба було помітити якісь сигнали. Може, сам напросився. Десь у третій вечір я мав би помітити, що ми зациклилися й застрягли, за мого потурання це болото так застоювалося, що вона аж заглядається на інших. Але вона би хоч спробувала сказати мені! Могла би принаймні дати мені ще кілька днів владнати все, як годиться!

Мої стосунки з Елісон Ешворт тривали шість годин (двогодинний проміжок між школою і вечірньою програмою *Nationwide*, помножений на три), тож навряд можна казати, що я до неї звик, що не знав, куди подітися. Насправді зараз ледь пригадую хоч якісь деталі про неї. Довге темне волосся? Можливо. Невисока? Нижча за мене, це точно. Розкосі, майже східні очі й темний колір шкіри? Це могла бути вона, але міг бути й хтось інший. Та байдуже. Однак якби ми складали список за ступенем завданого болю, а не в хронологічному порядку, то цей випадок я поставив би на другий щабель. Приємно було би вважати, що з дорослішанням часи змінилися, стосунки стали досконалішими, жінки — не такими жорстокими, шкіра — товстішою, реакції — гострішими, інстинкти — розвиненішими. Але, здається, в усьому, що траплялося зі мною звідтоді, є елемент того вечора; усі мої романтичні історії — наче зміксована версія того першого разу. Звісно, більше не доводилося повторювати той довгий шлях, вуха не палали від такої самої люті, я не мусив рахувати пачки *No. 6*, щоб не бачити насмішки в очах і приховати потоки сліз... насправді, в дійсності, так не є. Та часом саме так відчувається.

2. Пенні Гардвік (1973)

Пенні Гардвік була мила дівчина, і сьогодні я обома руками за милих дівчат, хоча тоді не був так певен. У неї були милі мама з татом, милий особнячок, із городом, деревами і ставком, мила дівчача стрижка (вона була білявка з ефектним, чистим, здоровим волоссям середньої довжини — як у старости класу), милі, усміхнені очі, мила молодша сестра, яка чемно всміхалася, коли я дзвонив у двері, і трималася подалі, коли нам було треба. У неї були прекрасні манери (вона подобалося моїй мамі) й завжди відмінні шкільні табелі. Пенні була миловидна, а п'ятірку її улюблених виконавців складала всім добре відомі Карлі Саймон, Керол Кінг, Джеймс Тейлор, Кет Стівенс та Елтон Джон. Вона багатьом подобалася. Власне, вона була аж така славна, що не дозволяла мені покласти руку під бюстгальтер чи навіть на нього, тож я з нею порвав, хоча, безумовно, не сказав їй, чому. Вона плакала, і я ненавидів її за це, бо почувався поганцем.

Можу уявити, якою людиною Пенні Гардвік виросла: славною. Знаю, що вона вступила до коледжу, добре навчалася і зрештою влаштувалася на посаду продюсера на радіо *BBC*. Припускаю, вона тямуща й вдумлива, може, часом занадто, і амбітна, але не настільки, щоб від цього нудило; у ній були всі ці задатки, коли ми гуляли разом, і на іншому життєвому етапі мене би привабили всі ці чесноти. Тоді ж я не цікавився цими характеристиками, лише грудьми, тож вона мені не підійшла.

Хотів би я розповісти, що ми вели довгі захоплені розмови і зберегли міцну дружбу протягом усіх підліткових років (вона була б для когось прекрасним другом), та, здається, ми не говорили взагалі. Ходили в кіно, на вечірки та дискотеки і — боролися. Боролися у її спальні і в моїй, у її вітальні і в моїй, у спальнях на вечірках і у вітальнях на вечірках, а влітку — на різноманітних газонах. Билися через одне й те саме старе, як світ, питання. Часом я так стомлювався від намагань торкнутися її грудей, що пробував помацати її між ногами, і це здавалося смішною самопародією: наче намагався позичити п'ятірку, а після відмови попросив пів сотні.

У школі (а це була школа тільки для хлопчиків) між нами циркулювали запитання: «Добився хоч чогось?», «Вона дала тобі хоч щось?», «Як багато вона тобі дозволила?» тощо. Часом запитували

насмішкувато, передбачаючи відповідь «ні»: «Ти нічого не отримав?», «Тобі не дісталося і краєчка цицьки?» Тим часом дівчатам доводилося задовольнятися безособовими формулюваннями. Пенні використовувала вираз «входити в...»: «Поки не хочу, щоб у мене входили», — у стотисячний раз забираючи мою руку від своїх грудей, терпляче і, може, трохи сумно пояснювала вона (бо, схоже, розуміла, що одного дня, хоч і не тепер, муситиме впустити в себе, і коли це станеться, їй не сподобається). Напад і захист, вторгнення і відштовхування... немовби груди були маленькими об'єктами власності, незаконно присвоєними протилежною статтю, — вони були наші по праву, і ми жадали їх повернути.

Однак, на щастя, у ворожому таборі були зрадники, п'ята колона. Деякі хлопці знали ще інших хлопців, чії подружки «дозволяли» що завгодно; часом ті дівчата, схоже, активно допомагали в домаганнях до себе ж. Звісно, ніхто не чув, щоб дівчина аж роздяглася чи навіть зняла або послабила застібки білизни. Це був би занадто активний колабораціонізм. Наскільки я розумію, ті дівчата просто заохочували доступ до тіла поведінкою. «Вона втягує живіт і все таке», — схвально відгукнувся про дівчину свого брата Клайв Стівенс; мені знадобився майже рік, щоб досягнути смисл цього маневру. Не дивно, що я пам'ятаю ім'я цієї втягувачки живота — Джудіт; десь у глибині душі я досі хочу з нею познайомитися.

Розгорніть будь-який жіночий журнал — і побачите ті ж самі повторювані скарги: чоловіки — ті маленькі хлопчики десять, двадцять чи тридцять років по тому — безнадійні в ліжку. Їх не цікавить «прелюдія»; вони не хочуть стимулювати ерогенні зони представниць протилежної статі; вони егоїстичні, жадібні, незграбні й невмілі. Неможливо позбутися відчуття, що ці скарги — така собі іронія. Тоді, давно, ми хотіли лише прелюдії — а дівчат вона не цікавила. Їм не хотілося, щоб їх торкалися, пестили, стимулювали, збуджували; вони фактично відбивалися у відповідь на наші спроби. Тож зрештою не дуже дивно, що ми в таких заняттях не досягли значних висот. Протягом двох чи трьох вкрай важливих для формування років нам дуже наполегливо повторювали: забути й думати про таке. Між віком чотирнадцять і двадцять чотири роки прелюдія перетворюється з того, чого хлопці хочуть, а дівчата — ні, на

те, що жінкам потрібне, а чоловікам видається марнуванням часу. (Або так вони кажуть. Я особисто прелюдію люблю — переважно тому, що часи, коли я хотів лише доторків, небезпечно свіжі в моїй пам'яті). Як на мене, то ідеальна пара — це жінка з *Cosmo* і чотирнадцятирічний хлопчик.

Якби хто спитав, чому я так вперто намагався помацати Пенні Гардвік за груди, відповіді б не знайшлося. І якби хто спитав Пенні, чому вона з такою ж упертістю мене спиняла, закладаюся, вона б теж не знала, що відказати. Що це для мене означало? Зрештою, я ж не просив жодної взаємності. Чому вона відмовлялася від стимуляції своїх ерогенних зон? Уявлення не маю. Єдине знаю точно: якщо захотіти — відповіді на всі складні запитання можна знайти в тому випаленому протистояннє міжчассі між першими волосинами на лобку і першим запацьканим презервативом.

Хай там як, може, мені й не хотілося запхати руку в ліфчик Пенні так сильно, як здавалося. Може, це іншим людям більше, ніж мені, хотілося, щоб я її помацав. Після пари місяців змагань із Пенні на всіх диванах в околиці я мав досить: зізнався другові (що з висоти теперішнього часу здається дурістю), що так нічого й не досяг, а той сказав про це іншим приятелям; відтак на мене посипалися неприємні й жорстокі жарти. Я дав Пенні останній шанс — у моїй спальні, поки батьків не було вдома (вони дивилися в ратуші виставу місцевого театрального гуртка за мотивами п'єси «Тоуд із Тоуд-голлу»¹). Я так її силував, що це б розлютило й налякало дорослу жінку, але так нічого й не домігся, і дорогою до її дому ми не перекинулися й парою слів.

Під час наступної зустрічі я був грубим і холодним, і коли вона потягнулася поцілувати мене на прощання, відмахнувся. «У чому сенс? — спитав я її. — Це завжди закінчується пшиком». Невдовзі після того вона поцікавилася, чи я досі хочу з нею зустрічатися, а я відвів погляд. Ми гуляли разом три місяці, і як для старших класів це вже майже постійні стосунки. (Її батьки навіть познайомилися з моїми і сподобалися одне одному). Тоді вона заплакала, чим остаточно відвернула від себе, адже змусила мене почуватися винним і порвати з нею.

Я почав гуляти з дівчиною на ім'я Кім, про яку точно знав, що вона вже віддавалася й не буде проти (і тут я не помилився в припущеннях) віддатися знову; Пенні почала зустрічатися з Крісом Томсоном із мого

класу, хлопцем, у якого було більше подружок, ніж у решти разом узятих. Я нічого в тому не тямив, як і вона. Одного ранку, може, тижнів через три після нашої останньої сутички з Пенні, до класу з гучним риком увірвався Томсон. «Гей, Флемінг, калічко, вгадай, кому я вчора засадив?»

Кімната заходила ходором.

«Тобі за три місяці й за цицьку не дали потриматися, а я її виграв першого ж тижня».

Я повірив йому; всі знали, що він отримував бажане від усіх, кого зустрічав. Мене принизили, перемогли, обійшли; я почувався ідіотом, малюком, значно-значно молодшим за цього огидного придурка-переростка з великим ротом. Це не мало б мене аж так вразити. У справах нижче пояса Томсон грав у власній лізі, а в 4-Б було повно нещасних ідіотів, які дівчини навіть не обійняли ні разу. Тож аргументи навіть з моєї сторони (хоч і не озвучені) для тих типів мали би звучати неймовірно просунуто. Не такого вже й сорому я набрався. Та все одно не міг второпати, що ж сталося. Як із Пенні відбулася ця трансформація? Як вона перетворилася з дівчини, яка не дозволить нічого, на дівчину, яка дасть все, що завгодно? Певно, найкраще було б не надто над тим замислюватися; не хотілося жаліти нікого, крім себе.

Я сподівався, що з Пенні все буде добре, знав, що в мене все буде добре, і навіть підозрював, що й Кріс Томсон — не найгірша людина на світі. Зрештою, важко уявити, як він заявляється на робоче місце — в банк, страхову компанію чи автосалон, кидає портфеля й хрипко й переможно повідомляє колезі, що «засадив», наприклад, його дружині. (Утім, уявити, як він грає ту дружину, насправді легко. Він уже тоді скидався на того, хто трахає чужих дружин). Жінки, які засуджують чоловіків (і для засудження є чимало причин), мають пам'ятати, з чого ми починали і як далеко мусили дійти.

¹ «Тоуд із Тоуд-голлу» / *Toad of Toad Hall* — п'єса А. Мілна за мотивами роману для дітей «Вітер у вербах» / *The Wind in the Willows* Кеннета Грема 1908 р.

3. Джекі Аллен (1975)

Джекі Аллен була дівчиною мого друга Філа, і я відбивав її в нього, потихеньку, терпляче, місяцями. Це було нелегко. Знадобилося багато часу, зусиль і обману. Філ і Джекі почали зустрічатися приблизно в той самий час, що й ми з Пенні, з тією лише відмінністю, що вони не припиняли: зустрічалися протягом екзальтованого, сповненого гормонів четвертого класу, випускних іспитів, що нагадували кінець світу, п'ятого класу, після якого можна піти зі школи, майже подорослому серйозного передостаннього класу. Це була наша золота пара, наші Пол і Лінда², наші Ньюман і Вудворд³, живий доказ того, що в цьому зневіреному, мінливому світі можна постаріти, або принаймні подорослішати, не міняючи погляди й уподобання, як рукавички.

Не надто певен, що прагнув усе це зруйнувати — для них і для всіх тих, кому був потрібен цей взірець, щоб триматися пари. Знаєте, як воно буває: бачите футболки, складені стосиком в крамниці, красиво згорнуті, посортовані за кольорами, купуєте одну — а коли приносите додому, вона завжди має геть інакший вигляд, ніж у магазині? І ви запізно усвідомлюєте, що вона здавалася такою гарною на вітрині, бо була оточена такими самими. От щось подібне сталося й тоді. Я сподівався, що як почну зустрічатися з Джекі, на мені відіб'ється її гідність досвідченої старійшини, та, звісно, без Філа вона нічого такого в собі не несла. (Якщо я хотів саме цього, то мусив би пошукати можливості виходити в люди з ними обома, але й у дорослому віці таке доволі важко здійснити; а в сімнадцять за таке радше закидають камінням).

Філ почав по суботах працювати в бутику чоловічого одягу, і тут на сцену вийшов я. Ті з нас, хто не працював або, як я, працював після школи, але по буднях, по обіді в суботу зустрічалися прогулятися центральною вулицею, витратити купу часу і грошей у магазині платівок *Harlequin Records* і «побалувати себе» (ми якось підхопили повоєнний словник наших матерів, де було повно понять, пов'язаних із економією) фільтр-кавою, яку вважали останнім словом французької моди. Часом ми зазирали до Філа; іноді він дозволяв мені скористатися

його знижкою як співробітника. Це не завадило мені за його спиною закрутити з його дівчиною.

Завдяки Елісон та Пенні я знав, що розрив із кимось може бути жалюгідним, та не відав, що й розпочата нова інтрижка може бути жалюгідною теж. Та наша з Джекі жалюгідність була хвилюючою, дорослою. Ми потайки зустрічалися, потайки зідзвонювалися, потайки займалися сексом, потайки повторювали «Що ж нам із цим робити?», обговорювали, як було б добре більше не тримати це в секреті. Я ніколи всерйоз не замислювався, правда це чи ні. Час іще не настав.

Я намагався не надто критикувати Філа — і так було погано: я спав з його дівчиною. Та це неминуче ставалося: коли Джекі висловлювала щодо нього сумніви, я мав їх плекати, як крихітних хворобливих кошенят, аж поки вони не виростуть у міцні, здорові обра́зи, які на власний розсуд, наче коти крізь спеціальні дверцята, заходять у наші розмови й зникатимуть із них.

Потім одного разу на вечірці я побачив, як Філ і Джекі вовтузяться в кутку. Філ був явно засмучений, блідий, ледь не плакав, тоді пішов додому, а наступного ранку вона зателефонувала й спитала, чи не хочу я прогулятися. Ми пішли й більше не крилися; і протривало це в нас три тижні.

Ти б сказала, що це дівцтво, Лоро. Що це ідіотизм — порівнювати Роба і Джекі з Робом і Лорою, яким за тридцять, у яких все усталилося, які живуть разом. Ти б сказала: дорослий перелюб побиває підлітковий однією лівою — і помилилася б. З того часу я кілька разів опинявся в ролі одного з кутів трикутника, але той перший кут був найгострішим. Філ назавжди обірвав спілкування зі мною; наша суботня шопінгова компанія так само відмовилася мати з нами справу. Філова мама подзвонила моїй. У школі теж кілька тижнів було незатишно.

Порівняй і зістав це із ситуацією, яка б склалася, якби я наробив такого шарварку зараз: я можу піти до інших пабів і клубів, не вмикати автовідповідач, більше виходити, більше сидіти вдома, погратися зі своїм колом спілкування й завести нових друзів (і в кожному разі мої друзі ніколи не є її друзями, хоч би хто вона була), перервати всі контакти з батьками, які не схвалюють. Тоді ж така анонімність була недоступна. Мусив стояти й приймати все, що на долю випало.

Найбільше мене збентежило цілковите розчарування, що його приніс ранковий суботній дзвінок Джекі. Я не міг второпати. Місяцями вибудовувати це завоювання — і в момент капітуляції не відчувати нічого; навіть ще менше, ніж нічого. Звісно, я не міг сказати цього Джекі, та, з іншого боку, не годен був демонструвати ентузіазм, якого вона вочевидь потребувала, тож вирішив набити тату з її ім'ям на правій руці.

Не знаю. Пошрамувати себе на решту життя виявилось легше, ніж сказати Джекі, що все це було недолугою помилкою, що я просто плутався з нею на стороні. Згідно з моєю своєрідною логікою, показуєш тату — і не переймаєшся промовлянням слів за межами свого розуміння. Маю пояснити, що я не любитель татуювань; не є і ніколи не був фаталістичним рок-н-рольним декадентом чи пересічним качком — любителем лагера. Та приблизно в той час у школі тату набули страшенної популярності, і тепер кілька бухгалтерів та шкільних учителів, менеджерів з персоналу й програмістів, яким уже за тридцять, носять випалені на своїй шкірі жахливі написи з тієї епохи (на кшталт «Манчестер Юнайтед б'є насмерть» чи назви рок-гуртів).

Я лише збирався нанести на плече стримане «J □ R», але татуювальник Віктор не погодився.

— Її ім'я з якої літери починається? *J* чи *R*?

— *J*.

— І як довго ти зустрічаєшся з цією пташечкою *J*?

Агресивна маскуліність цього салону мене лякала — інші клієнти (явно вищезгадані качки, чомусь здивовані моєю появою), зображення голих жінок на стінах, зловісні зразки пропонованих наколок, більшість із яких зручно вмостилися на передпліччях Віктора, навіть дещо образлива промова Віктора.

— Достатньо довго.

— До біса, я про це судитиму, не ти.

Дивна манера вести бізнес, вражено подумав я, та вирішив приберегти цю думку до іншого разу.

— Кілька місяців.

— І ти збираєшся одружитися з нею, га? Чи ти їй живота надув?

— Ні, ні те, ні інше.

— Тобто ви просто гуляєте? Ти її собі на шию не вішаєш?

— Ага.

— І як ти з нею познайомився?

— Вона раніше зустрічалася з моїм другом.

— Та невже. І коли ж вони порвали?

— У суботу.

— У суботу, — гучно розреготався він. — Не хочу, щоб твоя мама прийшла сюди скаржитися. Котися звідси до біса.

Я й покотився звідти до біса.

Звісно, Віктор влучив у десятку; власне, в моменти сердечних недуг мені часто хотілося відшукати його. Він би за десять секунд пояснив мені, вартий хтось татуювання чи ні. Та навіть після екстатичного й сльозливого воз'єднання Джекі з Філом все не повернулося на круги своя. Деякі дівчата з її школи та деякі хлопці з моєї вважали, що Джекі використала мене, щоб вибити у Філа кращі умови стосунків, і суботні пообідні походи по магазинах вже не були колишніми. І ми більше не захоплювалися людьми, які довго зустрічалися; ми сприймали їх із сарказмом, і навіть вони сповнилися сарказму до самих себе. За кілька коротких тижнів статус удаваного шлюбу перестав бути предметом прагнень і став об'єктом зневаги. У сімнадцять ми почали перетворюватися на таких самих озлоблених і неромантичних людей, як наші батьки.

Бачиш, Лоро? Ти не зміниш усе навколо, як могла би Джекі. Це ставалося надто часто, з нами обома; ми просто повернемося до друзів, і пабів, і колишнього життя, і залишимо все в минулому, і, мабуть, ніхто й не помітить.

² Маються на увазі Пол і Лінда Маккартні.

³ Пол Ньюман, 1925—2008, американський актор і режисер; Джоан Вудворд, 1930 р.н., американська актриса; легендарна пара Голлівуду.

4. Чарлі Ніколсон (1977—1979)

Із Чарлі я познайомився в технічному коледжі: я вивчав медіа, а вона студіювала дизайн. З першого погляду зрозумів, що вона — саме така дівчина, яку я мріяв зустріти звідтоді, як подорослішав достатньо, щоб хотіти знайомств із дівчатами. Вона була висока білявка з короткою стрижкою (казала, що знає кількох людей, які вчилися в Сент-Мартіні з друзями Джонні Роттена, але я з ними ніколи не перетинався), і вона здавалася іншою, драматичною й екзотичною. Навіть її ім'я звучало для мене незвично, драматично й екзотично, бо досі я жив у світі, де в дівчат були дівчачі імена, тому й не надто цікаві. Вона багато говорила, тож між нами не западала та жахлива, напружена тиша, притаманна, здається, більшості моїх побачень у шостому класі, і під час розмов вона оповідала неймовірно цікаві речі — про свій курс, про мій курс, про музику, фільми, книжки й політику.

І я їй подобався. Я їй подобався. Я їй подобався. Я їй *подобався*. Або принаймні я так вважав. *Вважав*, що подобаюся їй. І все таке. Ніколи достеменно не знав, що жінкам у мені подобається, але знав, що палкість допомагає (навіть я в курсі, як важко опиратися чарам того, хто вважає тебе чарівним), — і я, безумовно, був палким: не дратував і не нав'язувався, принаймні не до кінця, ніколи не зловживав гостинністю, принаймні поки ще була гостинність, якою можна було б зловживати, але був добрим, щирим, турботливим і відданим, пам'ятав про неї всілякі подробиці, казав, що вона красива, купував маленькі подаруночки, зазвичай у контексті розмови напередодні. Звісно, ніщо з цього не потребувало зусиль, ніщо не робилося з розрахунку: пам'ятати деталі про неї було легко, бо я не думав ні про що інше, і я справді вважав її вродливою, і не стримався б від придбання їй маленьких подаруночків, і відданість не треба було вдавати. Не знадобилося жодних зусиль. Тож коли одного разу за обідом одна з подруг Чарлі, дівчина на ім'я Кейт, із жалем зауважила, що хотіла б знайти когось на кшталт мене, я був здивований і схвильований. Схвильований — бо Чарлі це чула, і це мені ніяк не шкодило, а здивований, бо всі мої дії впливали з моїх власних інтересів. Та все ж, схоже, цього вистачило, щоб стати жаданим. Дивина та й годі.

Так чи інак, а з переїздом до Лондона подобатися дівчатам стало легше. Удома більшість знали мене чи мою маму з татом, — або знали

когось, хто знав мене чи маму з татом, — коли я був малий, тож мене завжди мучило відчуття незручності: наче моє дитинство відоме всьому світові. Як можна неповнолітньому запросити дівчину на випивку в паб, якщо в шафі досі висить скаутська форма? Як дівчина захоче тебе поцілувати, якщо знає (чи знає когось, хто знає), що лише кілька років тому ти вимагав нашити на анорак сувенірні патчі з національних парків Норфолк Бродс та Ексмура? По всьому батьківському будинку висіли мої фото, де я — з великими вухами, в кошмарному одязі, сиджу на тракторах, радісно плескаю в долоні в мініатюрних потягах, що прямують до мініатюрних станцій; і хоча пізніше, хай як прикро, подружки вважали ці світлини милими, все це стояло впритул за спиною й заважало почуватися комфортно. Між десятирічним і шістнадцятирічним віком минуло лише шість років; шість років — хіба не задовго для зміни в розмірах? Коли мені виповнилось шістнадцять, той анорак із нашитими патчами став замалий лише на два розміри.

Однак Чарлі не знала ані мене десятирічного, ані когось, хто мене таким бачив. Вона знала мене лише юнаком. На момент нашої зустрічі я вже був достатньо дорослим, щоб голосувати; достатньо дорослим, щоб провести з нею ніч, усю ніч, у її студентському гуртожитку, мати власну думку, пригостити її випивкою в пабі із певністю, що водійські права із закодованим у них доказом достатнього віку лежать у кишені... Я був достатньо дорослий для власної історії за плечима. Удома в мене не було історії, лише всяке різне, про що вже знали всі навколо, тож не варто було й повторювати.

Та я все одно почувався шахраєм. Наче ті люди, які раптом виголили голови й заявили, що *завжди* були панками, ще тоді, як про панків ніхто й гадки не мав. Я почувався так, наче мене щомиті можуть викрити, наче хтось увірветься в бар при коледжі, вимахуючи світлиною з анораком і волаючи: «Роб колись був хлопчиком! Маленьким хлоп'ям!» — і Чарлі побачить це й покине мене. Мені ніколи не спадало на думку, що, можливо, в помешканні її батьків в Олбані зберігається цілий стос книжок про поні і смішні плаття для вечірок. Наскільки я знав, вона народилася з величезними сережками, в обтислих джинсах і з неймовірно витонченим захопленням роботами якогось типа, який розляпував навколо оранжеву фарбу.

Ми зустрічалися впродовж двох років, і я щомиті відчував, ніби стою на небезпечно вузькому виступі скелі. Навіть не міг нічим себе заспокоїти, якщо ви розумієте, про що йдеться; не було місця, щоб витягнутися й розслабитися. Мене пригнічував брак яскравих кольорів у гардеробі. Я переймався через свої здібності як коханця. Не міг зрозуміти, що вона знайшла в хлопцеві з оранжевою фарбою, хоч скільки разів вона пояснювала. Переживав, що ніколи в житті не зможу розповісти їй бодай щось цікаве чи веселе. Мене лякали інші чоловіки на її курсі дизайну, я був певен, що вона збирається піти від мене з одним із них. І вона пішла з одним із них.

І тоді я на деякий час загубив головну сюжетну лінію. Прогавив також другорядні розгалуження сюжету, сценарій, саундтрек, антракт, попкорн, титри і вказівник «Вихід». Вештався навколо гуртожитку Чарлі, поки кілька її друзів не піймали мене й не пообіцяли надавати добрячих копняків. Вирішив убити Марко (Марко!), хлопця, заради якого вона мене кинула, і довгими нічними годинами обмірковував способи; та коли наштотхнувся на нього, то лише промимрив привітання і вшився. Скоїв дрібну крадіжку в магазині, хоча зараз точна мотивація тодішніх дій від мене вислизає. Прийняв надмірну дозу валіуму і за хвилину запхав два пальці в горлянку. Писав їй нескінченні листи і деякі надсилав, прокручував у голові нескінченні бесіди, жодна з яких не відбулася. І коли після пари місяців я отямився, то з подивом виявив, що кинув навчання і працюю в музичній крамниці *Record and Tape Exchange* у Кемдені.

Усе сталося так швидко. Я ніби сподівався, що дорослішання буде тривалим, змістовним і повчальним, та все відбулося за ті два роки; часом здається, що всі події та люди в моєму житті після того — лише побічні дрібниці. Деякі люди так ніколи й не оговталися від шістдесятих, чи від війни, чи від вечора, коли їхній ансамбль співав на розігріві в *Dr Feelgood* у *Hope and Anchor*, — і решту життя повертаються в минуле; я так ніколи й не оговтався від Чарлі. Саме тоді сталося те важливе, що визначає мене.

Ось деякі з моїх улюблених пісень: «Тільки любов може розбити твоє серце» Ніла Янга; «Минулої ночі мені наснилося, що хтось мене любить» гурту *The Smiths*; «Подзвони мені» Арети Франклін; «Я не хочу про це говорити» у виконанні кого завгодно. А тоді ще «Любов

ранить», і «Коли любов руйнується», і «Як можна зцілити розбите серце», і «Швидкість звуку самотності», і «Вона пішла», і «Я просто не знаю, що із собою робити», і... Деякі з цих пісень я слухав приблизно раз на тиждень у середньому (триста разів у перший місяць і час від часу після того), починаючи з шістнадцяти, чи дев'ятнадцяти, чи двадцяти одного року. Як можна після цього не набити собі синців? Як можна не перетворитися на людину, схильну розлітатися на друзки, якщо не склалося з першим коханням? Що було спершу — музика чи нещастя? Я слухав музику, бо був нещасним? Чи був нещасним, бо слухав музику? Чи не перетворюють усі ці пісні людину на меланхоліка?

Люди переймаються, що діти граються зі зброєю, підлітки дивляться відео зі сценами насильства; ми боїмося, що їх поглине своєрідна культура насильства. І ніхто не переживає за дітей, які слухають тисячі — буквально тисячі — пісень про розбите серце, відмову, біль, нещастя і втрату. Найнещасніші з усіх, кого я знаю, якщо романтично сформулювати, — це люди, які найбільше люблять попмузику; невідомо, чи попмузика спричинила цю нещасність, але вони точно слухають сумні пісні довше, ніж переживають нещастя.

Менше з тим. Ось як не треба планувати кар'єру: а) порвати з дівчиною; б) покинути коледж; в) влаштуватися на роботу в музичний магазин; г) залишитися в музичному магазині довіку. Отак дивишся на зображення людей у Помпеях і дивуєшся, як же химерно: одна швидка гра в кості після чаю — і ти застиг, і так тебе запам'ятають люди на наступні тисячі років. Цікаво, то була твоя перша гра в кості? Чи ти погодився на неї, аби лиш скласти компанію другові Августу? Чи, можливо, якраз тієї миті ти завершив прекрасного вірша абощо? Це дратує — коли тебе пам'ятають як гравця в кості? Часом я оглядаю свій магазин (бо не марнував часу протягом останніх чотирнадцяти років! Близько десяти років тому позичив гроші й відкрив власну крамницю!) і постійних суботніх клієнтів — і точно знаю, як мали почуватися ті мешканці Помпей, якщо взагалі щось відчували (хоча для них якраз головне, що вони не можуть відчувати). Я назавжди застиг у цій позі керівника магазину — а все через кілька коротких тижнів тимчасового божевілля у 1979 році. Гадаю, могло бути й гірше; я міг піти й записатися в армію або

податися на найближчу бійню. Та навіть так відчуваю, ніби скорчив міну перед дзеркалом у невдалий момент, тож тепер мушу йти по життю з таким жахливо скривленим лицем.

Зрештою я перестав надсилати листи; за кілька місяців припинив їх і писати. І далі фантазував про вбивство Марко, хоча тепер уявляв швидшу смерть (коротка мить усвідомлення — і бабах!) — садистичні повільні муки не надто захоплювали. Знову почав спати з жінками, в усіх цих інтрижках убачав одноразові щасливі випадки, що ніяк не змінять мого похмурого самосприйняття. (Як Джеймс Стюарт у фільмі «Запаморочення»⁴, я обрав «типаж» — коротко стрижена блондинка, артистична, приголомшлива, говірка, і це призвело до кількох катастрофічних помилок). Я перестав забагато пити, слухати з хворобливим захопленням ліричні пісні. (Протягом якогось часу я вважав жахаюче підходящими всі пісні, де герой когось втрачає, а це охоплювало всю попмузику, тож, працюючи в музичній крамниці, майже постійно почувався нажаханим). Припинив вигадувати убивчі дотепи, після яких Чарлі мала корчитися на підлозі від жалю й огиди до себе.

Утім, я постарався більше не занурюватися ані в роботу, ані в стосунки занадто глибоко: переконав себе, що будь-якої миті може подзвонити Чарлі, і доведеться одразу ж діяти. Навіть вагався, чи відкривати власний магазин, — раптом Чарлі захоче забрати мене за кордон, а я не зможу достатньо швидко переїхати; шлюб, іпотека й батьківство не ставилися під сумнів. Треба було також зберігати реалістичний погляд: час від часу, просто щоб бути насторожі, я оновлював картинку життя Чарлі, уявляючи низку катастрофічних подій (Вона живе з Марко! Вони разом купили помешкання! Вона виходить за нього заміж! Вона вагітна! Вона народжує маленьку дівчинку!); ці події вимагали серії адаптацій та перетворень, щоб фантазувати й надалі. (Їй нема куди йти після розлучення! Їй *справді* немає куди йти після розриву, і я мушу підтримати її фінансово! Шлюб її розбудить! Турбота про дитину від іншого чоловіка покаже їй, який я класний хлопець!). Не було таких новин, із якими б я не впорався; жодні її та Маркові кроки не переконали б мене, що все це — лише стадія наших із нею стосунків. Наскільки я знаю, на сьогодні вони досі разом, а я знову вільний і самотній.

[4](#) «Запаморочення» / *Vertigo* — містичний трилер Альфреда Гічкока 1958 року, у головній ролі — американський кіноактор Джеймс Стюарт (1908—1997).

5. Сара Кендрю (1984—1986)

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ